

Област Русе

- ▶ Население (2015) 226 680
- ▶ Територия (кв.км) 2803,4
- ▶ Брой на населените места 88
- ▶ Дял на населението в градовете (%) 77,4

226 680
2803,4
88
77,4

Общ преглед

Област Русе се нарежда на шесто място по брутен вътрешен продукт на човек от населението през 2014 г. Спрямо 2010 г. област Русе има втория най-голям ръст на БВП (след Стара Загора) в страната и като абсолютен размер, и на човек от населението. Безработицата продължава да намалява, а заетостта се увеличава. Въпреки това вътрешните и външните инвестиции, както и усвояването на европейски средства от общините в областта остават под средните за страната. Качеството на пътната настилка остава далеч под средните нива и продължава да се влошава. Местните данъци и такси са сравнително ниски.

През последното десетилетие демографската ситуация в областта се влошава по-бързо от тази в страната най-вече заради неблагоприятния естествен прираст. На матурата по БЕЛ учениците от областта традиционно показват успех, близък до средния за страната, а през 2016 г. слабите оценки са относително малко. Здравеопазването в областта страда от липса на лекари и сравнително малко легла в болниците. Делът на разкритите престъпления остава под този за страната. Все още голяма част от населението живее в селища без канализация. Културният живот в област Русе е интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Доходи и условия на живот

Пазар на труда

Инвестиции

Инфраструктура

Данъци и такси

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо Незадоволително Средно Добро Много добро

Демография

Образование

Здравеопазване

Сигурност и правосъдие

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

През 2014 спрямо 2010 г. област Русе има втория най-голям ръст на БВП в страната след Стара Загора и като абсолютен размер (30%), и на човек от населението (41%). Това поставя областта на шесто място по най-висок БВП на човек през 2014 г., след като тя е била на десето място през 2010 г. Въпреки това БВП на човек в областта е по-нисък от средния за страната – 9675 лв. при 11 574 лв. на човек за страната през 2014 г.

През 2013 и 2014 г. доходите в област Русе са под средните за страната, но през 2015 г. нарастват с над 16% (при ръст 3% в страната) до 5303 лв./човек от домакинството и изпреварват средното за страната ниво. Заплатите обаче продължават да изостават и през 2014 г., въпреки че ръстът им е съизмерим със средния за страната.

Пазар на труда

Основните показатели за пазара на труда в област Русе са съизмерими със средните стойности в страната. Икономическата активност се увеличава значително през 2015 г., но все още не може да компенсира големия спад през 2014 г. Безработицата продължава да намалява, достигайки 9% през 2015 г., като през последните три години се задържа под средните стойности в страната. Заетостта се увеличава след спада през 2014 г. и достига 60,0% през 2015 г., но остава под средната стойност на коефициента в България – 62,9%.

Русе продължава да е сред областите със сравнително неблагоприятен коефициент на демографско заместване, което означава, че в областта има сравнително малко младежи на възраст 15–19 години, които да заместят предстоящите да се пенсионират лица на 60–64 години.

Инвестиции

Инвестиционната активност в областта остава под средната за страната, ако се съди от броя на нефинансовите предприятия спрямо населението, вътрешните и външните инвестиции. Към края на 2014 г. ЧПИ достигат близо 390 млн. евро, което е 1701,8 евро/човек при 3006,6 евро/човек за страната.

Областта изостават и по отношение на усвояването на европейски средства от общините като бенефициенти по оперативните програми. Към 31 май 2016 г. изплатените средства към русенските общини са 472,6 лв./човек от населението при 688,8 на човек за страната. Най-много средства спрямо населението е усвоила община Бяла – 3124,9 лв./човек, а най-малко – община Ветово (57,4 лв./човек).

Инфраструктура

Русе е важен транспортен център и гъстотата на пътната и железопътната мрежа е по-висока от средната за страната. По-голям е и делът на автомагистралите и първокласните пътища в областта – 21,5% през 2014 г. при 18,1% в страната. Въпреки това качеството на пътищата в областта е ниско, а делът на пътната настилка в добро състояние намалява и през 2015 г., достигайки 26,0% при 40,7% за страната.

Достъпът и използването на интернет в областта са над средните стойности в страната. През 2015 г. 60,9% от домакинствата имат достъп до интернет (при 59,1% за страната), а 64,8% от хората са го използвали през последната една година (при 60,3% за страната).

Данъци и такси

Въпреки че Русе е сравнително развита икономически област, по-голямата част от местните данъци и такси в русенските общини са по-ниски от средните в страната и през 2016 г. Единствено изключение се наблюдава при ставката на патентния данък за търговия на дребно, при която усреднената стойност за общините в областта е по-висока. Причината е сравнително високата ставка в община Русе – 17 лв./кв.м при средно 4 лв./кв.м в другите общини от областта.

През 2016 г. община Бяла увеличава ставките и на петте разглеждани данъци и такси. В другите общини ставките не се променят през 2016 г.

И през 2016 г. най-нисък спрямо средните за страната стойности остава размерът на таксата за битови отпадъци. Най-ниска е ставката в община Русе – 4,20‰ при близо двойно по-високи средни ставки в останалата част от областта и в страната.

Администрация

Оценките на общините за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ в област Русе са по-високи от средните за страната през 2016 г. Прозрачността на местната администрация също е с по-добра оценка. Общините в Русе получават оценка от 62,0% за прозрачност от Фондация „ПДИ“ при 54,2% за страната. Като „най-прозрачна“ се отличава община Русе със 70,0%, а най-малко „прозрачна“ е община Бяла с 24,0% през 2016 г.

Проблем остава сравнително малкото покритие на кадастъра в областта. През 2010 г. покритието е 10,2% от територията и оттогава не се променя, докато в страната то достига 19,8% през 2015 г.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●

Демография ●●●

През последното десетилетие негативните демографски тенденции в областта са по-силно изразени в сравнение с тези в страната. През 2015 г. коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това на 0–14 години в област Русе е 181,1% при 146,4% за страната. Основна причина за това е по-лошият естествен прираст, който намалява до –8,6‰ при –6,2‰ за страната през 2015 г. В същото време броят на изселващите се от областта е близък до този на заселващите се, така че населението намалява предимно чрез естественото си движение, а не в резултат на механичния прираст.

Сравнително голяма част от населението живее в градовете – 77,4% при 73,1% за страната, а гъстотата на населението е по-висока от средната за страната през 2015 г.

Образование ●●●●

През 2015 г. делът на децата, записали се в V–VIII клас в област Русе, намалява под средния за страната – 77,8% при 78,3% в страната. Делът на второгодниците обаче остава под средните стойности, а делът на отпадналите от основно и средно образование за първи път е по-нисък от този в страната през 2014 г.

На матурата по БЕЛ учениците от областта традиционно показват успех, близък до средния за страната, а през 2016 г. постигат и значително по-малък дял на слабите оценки.

Въпреки намаляването на броя на студентите в областта за трета поредна година, следвайки общата тенденция за страната, през 2015 г. броят на студентите спрямо населението остава около средния – 37 на 1000 души от населението при 36 на 1000 души в страната.

Здравеопазване ●●

Област Русе продължава да е сред областите с най-голям недостиг на общопрактикуващи лекари и през 2015 г. За всеки 2119 души от областта отговаря един лекар при 1619 души на лекар в страната. Броят на специалистите спрямо населението също е по-нисък от този в останалите области. Въпреки увеличаването на броя на леглата в МБАЛ в областта той остава под средния за страната – 4,2 легла на 1000 души население при 4,6 на 1000 души в страната през 2015 г. Това отговаря и на увеличението на броя на преминалите болни за лечение. Вероятно с увеличаването на броя на леглата повече хора предпочитат да се лекуват в областта, а не да търсят здравни грижи извън нея.

Сигурност и правосъдие ●●●●

Натовареността на съдилищата в областта продължава да е по-ниска от средната за страната, което най-вероятно се дължи на традиционно по-ниската престъпност. Това резултира в по-висок дял на делата, приключили в 3-месечен срок (97,0% при 88,1% за страната) и по-нисък дял на висшите наказателни дела (6,3% при 9,4% за страната).

В унисон с тенденциите в страната регистрираните престъпления в областта намаляват и през 2015 г. са регистрирани 10,1 престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души от населението в област Русе при 13,6 на 1000 души в страната. Въпреки това делът на разкритите престъпления е по-нисък от този в страната. През 2015 г. са разкрити 36,1% от регистрираните през годината престъпления в областта при 39,2% в страната.

Околна среда ●●

Въпреки че сравнително голяма част от населението живее в градовете, делът на хората в селища с обществена канализация остава по-нисък спрямо този в страната – 68,0% при 74,9% в страната през 2014 г. В същото време изградените преди няколко години (основно през 2011 г.) пречиствателни станции увеличават дела на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции, и той достига 64,5% при 56,8% за страната.

Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата остават под средните за страната – 208,3 т/кв.км при 314,5 т/кв.км територия в страната през 2014 г.

През 2014 г. се увеличат образуваните битови отпадъци на човек от населението и достигат 637 кг/човек при 442 кг/човек за страната. През 2014 г. започва и проект „Закриване и рекултивация на съществуващо общинско депо за битови отпадъци на територията на община Русе“.

Култура ●●●●

При почти всички показатели в категорията област Русе се представя по-добре от средните за страната и през 2015 г. Посещенията в кината в областта се увеличават до 816 на 1000 души от населението при 744 на 1000 в страната. Посещенията на театрите за трета поредна година отчитат ръст и достигат 645 на 1000 души, което е над 2 пъти по-висока стойност спрямо страната – 302 на 1000 души. Посещенията в библиотеките също нарастват и отново този показател е по-висок от общия за страната.

Единствено посещенията в музеите в областта остават под средните за страната въпреки ежегодното си увеличение – 432 на 1000 души при 664 на 1000 души от населението в страната през 2015 г.

Ключови показатели за област Русе

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6872	8125	8595	8903	9675	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3655	4071	4416	4504	4553	5303
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6354	6783	7155	7589	8028	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	13,1	17,0	14,6	16,3	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,9	65,6	66,4	66,0	63,5	65,9
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	62,6	58,0	57,8	57,7	56,6	60,0
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,8	11,6	12,9	12,5	10,8	9,0
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	20,4	22,0	22,1	23,6	23,6	24,4
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	47	47	47	47	48	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1403	1647	1813	1907	2039	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1465	1428	1493	1630	1702	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	34,8	43,2	51,4	57,6	64,6	60,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	30,6	23,9	26,0	29,0	30,2	26,0
Покритие на кадастъра (%)	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2	10,2

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-6,5	-8,1	-8,1	-8,0	-8,5	-8,6
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-3,5	0,8	-1,4	0,2	-0,7	-0,2
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,4	4,1	4,3	4,2	4,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	3,6	3,7	6,0	4,6	5,6	5,2
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	78,6	81,7	80,1	80,2	78,7	77,8
Дял на здравноосигурените лица (%)	86,0	89,4	88,2	86,6	87,1	88,3
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	139	152	164	185	163	215
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	12,9	11,9	12,3	13,5	12,0	10,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	46,1	33,7	29,9	27,0	30,8	36,1
Дял на висшите наказателни дела (%)	3,2	4,4	3,9	3,1	11,7	6,3
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	0,0	63,7	63,9	64,2	64,5	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	304,4	304,4	225,1	208,3	208,3	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	139	1097	753	760	769	816
Посещения в театрите на 1000 души от населението	389	474	444	515	569	645